

Oglas i prijedlog, oglas i
tiskaju i računaju se na temelju
članačnog cijenika ili po dogovoru.

Novač za predbrojbu, oglase itd.
kako se naputavicom ili poto-
čicom pošt. Redovno u Beču
na administraciju listu u Pulu.

Kod narudbe valja tuđo oz-
nati ime, prezime i najbolju
počtu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi,
maka to taj odgovarivačku u
stvorenoj pismu, za koji se
na plaća poštarnica, ako se, iz-
vana napislo „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 817849.
Telefon tiskare broj 38.

Izdati svakog četvrtka

o podacu.

Netiskani dopisi se ne vraćaju
nepotpisani ne tražeju
nefrankirani ne primaju.

Predplatiti se poštarnicom sto-
žnikom K. za obč. na godinu
ili K. za sedjake, } na godinu
ili K. — odn. K. 25 na
pol godinu.

Ivan carevin je više poštarnika
plaća i utuđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zae-
stavlji za h. koli u Puli, toč-
ivoj isti.

Urednik i uprava nalazi se
u Tiskari Laginja i dr. pre-
dr. J. Krmphotić i dr. (Vla. Glušić
dr. z.), kamo neke se nadolijevaju
eve pisma i predplate.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Stogom čestih mala stvari, a nosi logo „sve, polkvar“. Naroda poslovica. ☺

Odgovorni urednik i izdavač Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Vla. Glušić dr. I. i. k.).

Narodni mir u Istri.

II.

Krvimo občenito Talijane u Istri
što nema narodnog mira. I pravo je;
ali ne leži ciela krvnja ni na njima.
Mi smo iskreni i kažemo, da je Ta-
lijanima sada teško ispuštiti iz ruku
ono, što su kroz stotinu godina, gaja-
već i tlačeći Slavene u ovaj pokrajini
samo nasiljim i nezakonitim putem
postigli. A nemojmo se obsjenjivati,
da istarski Talijani imaju sve svoje
stećevine i prevlast zahvaliti svojoj
moći ili kulturi. Ne! to je samo varka,
koja je bila pogodovana i namu do-
bacivana sa strane, koja nije Talijan-
ima više prijateljskija nego li nama,
te ovom tvrdnjom odmah pobijamo
prigovor kojim bi htjeli tu „stranu“
ispričati tobože krivim informaci-
jama s „nadležne strane“.

Nastojat ćemo, da ovo naše uvo-
dno istaknuto stanovište utemeljimo,
što nam neće biti teško, kao što i
izričito ovdje ističemo da ćemo to
stanovište od sada napred očito is-
ticati i narodu javno objasniti, i u
tom pravcu ga odgojiti. Velimo na-
rodu, da razočaranja, koje nas sile
na ovakav istup, ne doveđu naš na-
rod — puk u propast, a i nas same,
koji moramo paziti da naš narod
ne izgine. Tu se radi o našoj narod-
noj budućnosti, dapaće o biti ili ne
biti.

Žalostno je, i do Boža se čuje, da
mi Hrvati i Slovenci, koji u većini
zivimo u Istri, trebamo koricu kruha

od onih, koji nam je po carskim za-
konima moraju dati a, da ih ne
prosim. I Talijani i carski ljudi,
koji su zakone stvorili i za nas,
a upamtimo to dobro bez naš
dakle u velikoj većini ne za nas,
ipak i te zakone Talijani na vlasti
upotrebljuju uvek u svoju korist, a
a svagđe kada bi po zakonu moral
biti štograd u našu korist, tada i mimo
zakona upotrebljuju zakone i proti
nam a, zlorabeci zakon tako, da za
nas postane mrtvo slovo.

Nastupom prince Hohenlohe u Tr-
stu na mjesto pouzdanika središnje
vlade u Beču, svi smo nazrieli time
promjenju vladavine u Istri. Rekli
smo: talijanske vladavine Depretisa,
Rinaldinu i njihovih predstavnika,
te ulagivajući i športmanske vla-
davine aristokratskog soja Goessovog
nestalo je. I princ Hohenlohe svojim
nastupom pokazao je, i naši nekoji
mu priznali dobru volju, da će sre-
dit i narodnostne neprilike u Istri.

„Dobroj volji“ mi se nismo uspro-
tivili, dapaće išli smo joj u susret.
Ali uvek smo imali u pameti, da misija
prince Hohenlohe i uz „najbolju
volju“ poslanstva neće uspijeti, dok
se ne iskorjeni, iztriebi do temelja
onaj korov, što su u zemljiste Istre
uvriježili Depretisi i Rinaldi, Talijani,
a kojega je onako kukavno znao plo-
diti Niemac grof Goess. Vjerujemo,
ako se ne varamo, da i sam sadarji
namjestnik u Trstu princ Hohenlohe
vjeruje, da je ovom žalostnom sta-
nju nas Hrvata i Slovenaca u Istri

kriva, tendencijozno uvlačena vladavina
prijašnjih namjestnika i da vlada u
Beču omalojavaže, nećemo reći, ne
vjerojaju u njegove informacije. Ako je
protivno istina, onda misija „dobre
volje“ sadanjeg gospodina namjest-
nika ili nam je predložena kao ob-
sjenjivanje ili pak sam gospodin na-
majestnik nema eneržije, to će reći
„slobodne“ volje, ne dobre misli, da
provede ono što si je u svojoj „do-
broj volji“ postavio zadaćom.

Novi namjestnik počeo je time, te
je htio da barem vladin zastupnik u sa-
boru pozdravi naše zastupnike u hrvats-
kom jeziku i odgovara na upite na-
ših zastupnika u hrvatskom ili slo-
venskom jeziku. Našao je, kako nam
je poznato, na najhepristojiju pro-
тивnost Talijana, te je dopustio da
ne budu sabora. I sabora nije bilo,
zašto? Da mogu Talijani još bolje
pašovati s našim imetkom itlačiti naša
prava i upotrebljavati i naš novac
u svoje tiranske svrhe proti nama.
A svaki od naših seljačkih čitatelja
ne zna čijom dozvolom, to provadaju,
te njim mi danas kažemo dozvolom
vlade, a u buduće ćemo otvoreno od-
krivati rane našega naroda i koji je
glavni krivac. Spominjemo opet ovdje
medju nim onih 10.000 kruna, što
ih Talijani na junti daju od naših
novaca za talijansku „Legu naziona-
le“. Tih deset tisuća kruna
barem je polovica našeg hrvatskog i
slovenskog novca, danih od junte, ne
samo da tobože odnarođuju našu
krv, nego ti novci su dani da kupuju

kod izbora naše ljude kao marvu da
s tim našim novcima rade na našu
propast.

Mnogi će reći, da to mora tako
biti, dok su Talijani u većini. Ne,
nije to tako, jer svaki, koji je i malo
pišmen, kako se reče u hrvatskom
jeziku, znaće, da bez vladine dozvole
Talijani na junti nemogu raditi što
ib je volja. Ono što naša dijeta ili
sabor ili kad nema sabora Talijani
na junti odrede sve to mora proći
kroz našu vladu i ta vlasta sa pose-
bnim pismom to preporuči ili ne pre-
poruči na potvrdu Njegovom Veličan-
stvu cesaru i kralju. A tih deset ti-
suća kruna za talijansku Legu pot-
tvrdilo je Njegovo Veličanstvo i pod
namjestnikom prijacie Hohenlohe. Da-
kale „dobra volja“ namjestnika prince
Hohenlohe ili je nemoćna, ili je bila
prazna rječ, kažuće to a da ne diramo u
njegovu osobnu dobru nakanu. U
dvaju pak navadja nas provedeni
tobožni kompromis između nas i
Talijana o čem ćemo jasno i otvoreno
izreći naše mnenje sada a u budućem
broju.

Iz carevinskoga vieća.

Bee, 7. veljače 1909.

Prošloga tjedna imalo se je u zastup-
ničkoj kući razpravljati razne prene pred-
loge, naročito i one tičuće se napadaja
Njemaca na Slovence u Ptunu prigodom
obdržavanja skupštine slovenske Družbe
Sv. Cirila i Metoda, i one tičuće se dogo-
đaju u Ljubljani kad su ono dve slo-
venske žrtve pale. K tomu imali su imati
svoje sjednice razni odbori, najpade i onaj

talim podopćinama je broj Talijana sigurno
pretjeran, svagđe osim u gradu Motovunu,
gdje jedino ima Talijana u ogromnoj
većini proti nama. U gradu živi doista
Talijani, ali u okolini su sve hraća „Ve-
loga Jozo“. U podopćini Sovišćino i Za-
mask bit će Talijana najviše po 20%, t. j.
80 odnosno 180 glava, ali su ostale sto-
tine bez dvojbe naše. U podopćinama Kal-
dir i Karobja je broj „Talijana“ još manji,
rečimo 4%, odnosno 4%, t. j. 60 odnosno
u drugoj dvadesetak. Šta da ka-
žemo konačno o Brkaču? Podno Moto-
vuna nalazi se to selo (podopćina) sa 850
stanovnika, koji ne tvore posebne župe,
kao što je to bila samostalna župa, kroz
par vječeva (1585—1840). Sada spadaju
Brkačani pod motovunsku župu, a u nji-
hovu selu živi stariji jedan svećenik Tall-
jan. Tu je i crkva (prije daleko župa) sv.
Pankracija biskupa i mučenika. Po imenu
toga svećenika nastalo je i ime selu — hrvat-
sko, kao što su i žitljivi Hrvati, koji se
pače skoro i svi priznaju Hrvatima, premda
im je općevni jezik više talijanski. Čudno

premda je % tak Talijana zapravo ovaj:
Bačve 20%, Višnjan 40%, Sv. Vital 10%
a sv. Ivan od Sterne samo 5%, tako da
je u cijeloj općini višnjanskoj Talijana ne-
sto preko tisuću (1025) prema cijelom pu-
čanstvu općine od 4694, dakle relativno i
apsolutno još manje nego u Motovunskoj
općini. U podopćini Višnjan imaju 780 Ta-
lijana, u Bačvama 120, Sv. Vitalu, a u
sv. Ivanu od Sterne 55. — U južnoj Ital-
iji i Siciliji se je nedavno dogodila gro-
zna nešreća, koja je podavala 200.000 Ta-
lijana. Kad bi naši istarski hrijeli tamo
poći i ondje se raspantili, bilo bi im mjesto
dosta, jer ih ovdje ni sa svim šarenjcima
nema ni polovica od ono njihove nešrećne
braće, koji su poginuli.

(Nastavite će se.)

Porečko-puljska biskupija.

(Nastavak.)

Malo su bolje prilike za nas u ostala
dva kotara, motovunskom i porečkom, koji
spadaju u okvir ovih podistaka, u Flap-
povu biskupiju, posve osim općitajlike op-
ćine. Profetavši se od jedne porezne op-
ćine do druge, vidjet ćemo, kako nam
tamo u statistici pravdu kroje!

Motovun. U toj općini su ove podop-
ćine sa ovim razmjerom narodnosti po
državnoj statistici: Erkač (96 Hrvata : 254
Talijana), Kaldir (260 Hrvata : 321 Talijan),
Karobja (49 Hrvata : 24 Talijana), Montrilj
(641 sve samih Hrvata), Motovun (8 na-
sili i 1841 Talijan i k tomu 6 Nijemaca),
Novaci (788 samo nasili), Rakotole (tako-
dje svi — 826 — Hrvati), Sovišćina (140
Hrvata i 255 Talijana), i Zamask (228 Hrvata
i 428 Talijana). O Montrilju, Nova-
cima i Rakotolama nam dakle ne treba
dvojiti, da su tamo svi Hrvati, ali u os-

koj ima razpraviti pripojenje Bosne i Hercegovine.

Nije se dogodilo ni jedno ni drugo. Češko-njemački spor, onaj kojim gubi većinu svoga vremena zastupnička kuća odabrotoji, taj spor progutao je tri slijednice zastupničke kuće prošloga tjedna, i doveo do zaključenja carevinskog vieta.

Evo nekoliko crta iz tih trih sjedница, znamenitih u svojih posljedicah za oduzete u Austro-Ugarskoj monarhiji.

* * *

Na početku sjednice dne 3. veljače dao je predsjednik pročitati pripis ministra-predsjednika, kojim je na temelju previšnje ovlasti podnesao kući dve zakonske osnove: prvu radi uredjenja porabe jezika kod državnih oblasti u Češkoj; drugu o ustanovljenju okružnih vlada u Češkoj i o s tim suvisih promjenah u političkoj upravi.

Za rječ se je priglasio ministar-predsjednik, i predsjednik mu ju je podlelio.

Prije nego li je počeo govoriti, učili su veliku buku češki radikali, vikanjem i zvijždanjem, a zastupnik Lisy je čak bacio njezinu spis proti ministarskim klubom, što je i kašnije još jednom uticalo. Onda je ministar-predsjednik mogao nekako govoriti. U svojem govoru naglasio je nuždu da se obje osnove razprave. Razprava ta znači, akeciju u bledi. U monarhiji ne može se već napred, dok se nenapravi mir u kraljevstvu Češkom.

Govoru ministra predsjednika se je i odobravalo i huello se je protiv njem. Na predlog češkog agranca Udržala je jedne strane i Njemca Kirschmayera s druge strane odlučila je kuća, da se odmah povede razprava o govoru ministra-predsjednika.

Predsjednik je na to prekinuo sjednicu na pol sata, da dade vremena za upis onim koji hoće da kod razprave govore. Upisalo se je 112 govornika proti, i to Česi, medju njima i bivsi ministri, Slovenci, Hrvati, Rusini i Talijani; a 66 govornika za, i to Njemci svih boja, njesto malo Poljaka i Rumena.

Zastupnici Choc, Iro, Dr. Stransky, prigovorili su postupku, istaknute da bi se prije te razprave morali uzeti u pretres svi podnešeni prešni predlozi. Predsjednik je izjavio, da je zastupnička kuća gospodar kako da postupa, a ona da je odlučila, da se povede razpravu ob izjavu ministra-predsjednika; te dao reci prvi protu-governiku Dru. Masaryku. Ovaj se je ustao da govoriti, ali su radikalni Česi učinili lakvu buku, vikanjem, lupanjem, trubljenjem, da nije mogao izreći nego "Hohes Haus". Napokon je Masaryk molio da može slikeći dan govoriti, i predsjednik mu je to dozvolio, te zaključio sjednicu.

* * *

Dne 4. veljače govorili su protu-governici Dr. Masaryk, Bukvoj, Hribar, Dr. Kramat, Romanecuk; i za-governici Dr. Urban, Pacher, Dr. Roller, Dr. Pattai i Dr. Globinski. Dr. Kramat se je u svom govoru dotaknuo takodjer odluke glede porabe jezika u području postanskoga ravnateljstva Pražkoga. Dotičnu tuju provede su naredbu nazvao je prevarom i to povratnom, jer ustanavlja nješto što je u protimbi sa odlukom. Upravitelj ministarske trgovine Dr. Mataj ustao je da brani odluku i tajnu naredbu. Radikalni Česi su ga prekidali. Kad je rekao, da je po odluci takodjer češki jezik pri-pustiv, onda je nastala grozna bura i proti Dru. Mataj, i proti sekcionomu chefu Wagneru kojega se je bjedilo da je on začetnik odluke i tajne naredbe. Poslije dugotrajne buke i pošto je Dr. Mataj izasao iz izbornice mogla su još tri govornika govoriti, i to Dr. Pattay, koj se je izrekao za pravu ravnopravnost narodnosti, Romanecku koj je za jezikovno uro-

djenje, i Dr. Globinski, predsjednik Poljskoga kola, koj se je ogradio proti tomu da bi se i za drugu narodnost odlučivalo u parlamentu o porabi jezika. Po §§. 11. i 18. temeljnoga državnoga zakona spada to u zemaljske saborne.

* * *

Rječica pripustiv, što ju je rekao upravitelj ministarske trgovine Dr. Mataj obzirom na porabu češkoga jezika kod njeških postanskih ureda, dala je posla svim parlamentarnim krugovima; bila povedena da se je izreklo zatvorene carevinske vijeće. Češko stranke su zahtjevale od ministra-predsjednika, da Dr. Mataj onu rječ opozove, ili izpravi, ili da se ju u obziru na ministarskih stolica tako izloži, da ne bude vrednala Čeha. Poljaci bili su također za to. Ministar-predsjednik bio je pripravan zadovoljiti tomu. Na to su došli k njemu predstavnici Njemaca, te mu izjavili, da nesmisle ni Mataj ni u obziru vlada, nista oponzirati, jer bi to bio inače vladavina Njemaca u rat. Ministar-predsjednik popustio je Njemcima, i izjavio da neće vladavina nista oponzirati. To se je znalo, i s toga se ja napeto čekalo, što će biti u zastupničkoj sjednici, dne 5. veljače. Mjesto u 11 sati, došao je predsjednik kuće sa predsjednicima u 11 1/4, te našao kuću punu zastupnika u najvećoj razdraženosti. Odmah iz tog došao je ministar-predsjednik sa svojom četom, ministri i upravitelji. Čim su došli jedni i drugi, počeli su Česi bučiti, i to Česi svih stranaka, vičući, trubeći, tamburajući, zvijždajući, lupujući po klupama. Buka bila je užasna. Uzalud je predsjednik zvonio i nesto govorio kako mu se je vidielo na ustnicah. Nije se ga čulo. Buka bila je naporena proti ministru-predsjedniku, upravitelju Mataju i vladu u obziru. Viđeći da ministar-predsjednik izrečio je nješki pripis predsjedniku, te izasao. Ostali ministri i upravitelji su mu sliedili. Onda je nestala tisina, te je predsjednik mogao pročitati pripis ministra-predsjednika, kojim javlja da je carevinsko vijeće uslijed provođenja naloga zatvoreno, i zaključiti sjednicu, i sesiju.

Tomu su sliedili razni povici, pak trčanje i skakanje pojedinih zastupnika, te tučnjava, u podpunom smislu rječi, tako da bijuše i nabijenih glava, i natučenih ledja, i raztrgnutih kaputa. Bilo je i pjevanja. Česi su pjevali „Hej Slovano“, „Gde je domov moj“. Njeki Njemci „Die Wacht am Rhein“, njemački kršćanski socijali „Gott erhalte“, a socijalni demokrati svoju radničku himnu. Celi koncerat, svoje vrati, jer se je u isto doba čulo glasove raznih pjesama i u raznih jezicima.

* * *

I tako je svršila jedna sesija austrijskoga parlamenta. Ovaj je sada za zatvoren. A to znači, da će, kad se opet sastane, morati početi sve na novo. Izabrati predsjednika, podpredsjednike, bilježnike, odbore. Svi predlozi sto su postavljeni, kao da nisu postavljeni.

Sve osnove, molbo, predlozi, koji su se razpravljali, ma i razpravili u odborih, ako nisu još u kući razpravljeni, kao da se nisu ni razpravljali, odnosno razpravili. Sve: Jovo na novo! Kaže se da bi se mogao otvoriti za 8—4—5—6 tjedana. Morao bi se, jer ima kojesta jako znamenita razpravljati. Hoće li se s nadom da će moći raditi, to je drugo pitanje. Mogu li se Česi tako brzo primiriti? Ako bi im vlast u čem popustila, što će onda Njemiči! U ostalom viditi će.

Ministar-predsjednik Bienerth, već je bio kod vladara, da ga čuje. Čini se da će on sastaviti ministarstvo, i to stalno, va ministri, a ne upravitelji, i to neparlamentari. Drugi mislo, da bi možda Gaußschu ili čak Becku, ili komu drugomu, povjerio enestav ministarstva. Nezna se stalno ništa.

Midžari se međutim veselo. I premda

je u njihovim zakonima, da moraju zatičevati, da ne vlasta i u Austriji ustavno, oni bi puštli i veselili se, da so vlasta sa §. 14., te misle da bi se tako moglo uređiti po njihovoj volji bankovno i možda još koje znamenito pitanje.

Kako ćemo s vinom?

Mnogi će gospodar požudno početi čitati ove redke, u nadi, da će u njima naći ono, što toliko želi, naime, kako će napokon prodati vina, kojeg su mu još puni sudovi. No na žalost toga odgovora mu ne mogu dati. Ipak neka svaki gospodar prošira ovo, što će sada kazati, da će bude znao ravnati u buduću.

Lahko je bilo prodati naša vina, dok su sad nekoje pokrajine naše monarhije, sad vanjske zemlje imale premalo vina. Bilo je vrlo, kad su se naša vina izvezala i u samu vinorodnu Italiju, i kad je naime onđe bio vinovo lozu poplavio lug, a lika mu se još nije znalo. Izvazalo se došta našeg vina i u Francusku, kad ju ono bila poharala floksera. Uvazalo ga se iz Istre i Dalmacije i u druge pokrajine našeg carstva. A sada? Italija se oporavila, Francuska također, i pokrajina našeg carstva također — tako je moralno doći do kraja. Kako je bio ukinut onaj nezadri ugovor s Italijom, cijena je našem vnu bila poskodila. To je namamilo mnoge, da su posadili američanske loze viso nego jo bilo stare.

No nisu se obnavljali vinogradi samo kod nas, nego i po drugim pokrajinama naše države i u vanjskim zemljama, kamo se je naše vino izvazalo. Loze se toliko nasadilo, da su se svi krajevi opskrbili vineni, i to prije nego se je mislilo, jer je američka divlja podloga jača od naše, te naša loza na njoj eljepljena mnogo više baca nego na našo.

Sve su to uzroci, koji su prouzročili sadašnju vinsku križu. Ja si ga onim gospodarima, čiji opstanci ovise o samoj lozi. Zato jao osobito Dalmatincu! Vino u kobni, a kruha nemal! Uz to se nekoji ne znaju maknuti: čekaju, da dodje njih tražiti trgovac. Neka takovi znaju, da sada mora gospodar vina tražiti trgovca. Dakle, ako hoćeš, da što prodas, ne moraš kod kuće skrštenih ruku čekati trgovca već ga sam traži. Tako ti je moj dragi gospodaru!

Ova neprilika s vinom budi nam škola za budućnost, te se bacimo više na druge grane gospodarstva. — Svima je poznato, da danas pol svijeta živi na krumpiru, a sam kmet najbolje vidi kako mu je, kad ima punu konobu krumpira, aki drugoga ima i posve malo, ne boji se gladi; ali koji ovoga nema, slabu za njega; — to iskusi svaki kmet. Ali da uzmognes imati uvijek došta krumpira, moraš neprestano prekopavati zemlju: sad jedan, sad drugi komad. Svatko će je već mogao osvjeđiti koliko vrleći prekopavati zemlju, no ipak mnogi neće da to čine. Obično kažu, da dobro bilo da, ali ipak neće da se manjku. Svi znamo, koliko nam suša odnese plodova, a znamo i to, da prekopana zemlja mnogo više odoli svu. Dakle prekopavajmo zemlju, tim ćemo podvostručiti ljetinu.

Drugo zašto bismo se morali mnogo više skrbiti, jest gnoj. Svaki je gospodar mogao oponzirati, kako je žito bujnije poraste onđe, gdje je bio kup gnoja ili gdje je možda kakovit mrečin pod zemljom zakopao. To je svakomu najbolja škola, stanični dobro gnojenje. Neka se dakle svaki naš kmet bolje skrbi za gnoj, pak će imati mnogo više ploda s svoje zemlje.

Eto dva jaka pojmagala: prekopavanje i dobro gnojenje. Sada dakle, kad vidimo da nas vino izdaje a još je zima — najbolje doba za prekopavanje dajmo se na posao: na prekopavanje zemlje i na mlijivo sabiranje gnoja. Ovu ćemo godinu već nekako prokušuriti, ali budemo li se odmah dali na spomenuti posao, budimo

stolni, da ćemo podvostručiti plodovitost naše zemlje i osavnet ćemo ſepsi dani — bolje godine.

Znam da na stotine naših ljudi čeka nesto ljepe dane, da se opet pobere u Ameriku, ako se što radojne otvorili kamo drugamo. No nije to pametno barem za one, koji imaju har boliko zmijisti, da bi ih ovo, kad bi dobro ponoslo, prehranilo. Mjesto da tako skrštenih ruku čekaju te ljepe dane, bolje bi učinili, da se dadu na posao te raskopavanju i sabiru gnoj. Moj dragi, dobitali je dobitak, za kmete čovjeka od motike uvijek nestalan. Zato uvijek bolje prodje onaj, koji se doma na svojem polkozi, nego koji se oslanja samo na dobitak. Ako se je pomoću Amerike tu i tamo koji dug povratio i koja kuća sagradila, to moramo na žalost priznati, da je baš Amerika silu njih upropastila. Ljudi se previše puste varati od novca. Misle, da ako imaju par stotina kruna na danu, da su spašeni, ali mislim, da nas je već i likušto moglo naučiti, da nije tako. Nemojmo se dakle varati!

Itzkan.

Pogled po Primerju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izborno listino za Pula izloženo. Počam od utorka 9. o. m. kroz četiri tjedna izloženo su izborno listine za občinu Pulu. Listine za grad Pulu te mesta Slan, Gačen, i Fazapu izložene su na obalni u Pull, a za Poroj, Štinjan, Lobičku, Montić, Alturu, Kavran, Škice, Skatori, Jadreški, Vinkurā i bliske zaselke, Banjole, Pomer, Promantura, Medulin i Lijenjan, izložene su u Medulinu kbr. 120. Te listine imaju svaki pravo doći razgledati počam od rečenog dana do 8. marta t. g., a reklamacije imaju se podnijeti za vrijeme od 8. do 11. marta t. g.

Prepis listine priskrbila je i naša stranica, te se mogu razgledati u „Narodnom Domu“, kao što se i tamo daju sive upute.

Upozorujemo naše iz grada i okolice da dođu na vrijeme pogledati ako su u listi, i to svl, koji sto plataju ili ne, jer u novom zakonu uvedena je i peta kurija.

Ples Dalmatinskog skupa u Puli. U subotu dne 18. februara 1909. prizvodiće Dalmatinski skup u Puli u dvorani „Nar. Doma“ svoj slavni veliki ples. Početak plesa u 9 sati na večer. Uzletnina za članove K 1, za obitelj članova 2 K; za nečlanove gospodu 2 K, gospodja 1 K, obitelj 4 K.

Plesovi „Dalmatinskog skupa“ poznati i omiljeni su nam od prošlih godina, te ne treba posebice istaći da će i ovogodišnji ples dostojno stojati uz bok prošlim plesovima. Na tom plesu dijeti će se i ove godine gospodjama dalmatinsko crveno-kravice, što podava tom plesu neki izvanredni hrvatski karakter i sjaj.

Ples za Družbu. U subotu bio je Družbeni ples, što nam ga je priredila ovjeđenja podružnica. Ples je ispošto dobro, koli svojinjajem, toll svojim materijalom atronom. Mogao i morao je ispuniti još slavnije, jer nije tu došti, da se pošalje svoj obol mjesto ulaznine, nego treba i doći, da time svečanim načinom pokažemo daš našoj narodnoj starici / plemenitoj svrši kojoj Družba služi. Zivo se plesalo i zabavljalo sve do 5 sati u jutro.

Lošinjski kotar:

Družbeni ples u Malom selu. Plašč nam iz Malog Lošinja: Ute 14. o. m. prizvodiće naša podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda u prostorijama družila „Zora“. Veliki koncert s pjesnjom, tamburjem, predstavljanjem i plesom. Za vrijeme plesa bitti do saljiva pošta, nabacivanje korlanjolima i t. d. Uzletnina je: 1. mjesto 2 K,

II. mjesto 1 K, III. mjesto 50 para. Početak točno u 8 sati na večer. Čist prihod zamjenjen je područnicu Družbe u Malom Lošinju, te se darovi primaju za zahvalnost.

Eto vam dični Lošinjan, opet prilike, te pokazete da u Vama nije usahnula još stara slovenska krv Vaših hrabrih đedova, nego da u rođajem pokoljenju ta krv još smrtnije vrije i bukli za mili svoj hrvatski rod.

Voloski kotar:

Podgrad, dne 2. veljače 1909.

Izbornici Podgradskog kotara zaželili su, da se njima prikažu novoizabrani zastupnici pokrajinskog sabora, da usmogu u njima prikazati njihove jude i nevolje na kojima trpe i koje jih tiste a za odstranjenje kojih njima dosad od nikoje strane nebi pruženo izdačnog lieka, te u tu svrhu bi ustanovljen shod za 81. siječnja o. g. Akoprem nenađano nastalo ružno vrijeđe ipak u dvorani „Narodnog Doma“ sabralo se preko 100 izbornika iz cijelog Podgradskog kotara, te u ustanovljeni sat započelo je zborovanje pod predsjedanjem A. Jelusić-a. Predsjednik spominje, da mjeseca listopada skupština zaključila je, među drugim da se bira zastupnikom g. prof. M. Mandića, što bi i izvršeno, pak u razlogu što isti bi izabran u dva kotara, određao se Podgradskog a političku oblast raspisav naknadni izbor, izabralo se dno 7. siječnja o. g. po političkom društvu prsporučenog Dra. Posčića iz Voloskog, te predstavlja istog skupštini i podseljuju mu rječ. Gosp. zastupnik razvio je program o svom budućem radu, razdzieliv ga u politički i gospodarstveni dio. U političkom dielu svog govoru spomenuo je osim drugih stvari, da će nastojati da se naš jezik bude svuda poštivao i rabio, kao i da većini pučanstva budu pripoznata prava koja kao takovo pripadaju.

Gledo gospodarstvenog dijela spomenuo je, da mu je poznato kako je zanemaren ovaj kotar od svih strana, te da će se zauzeti za popravak puteva, cesta, voda, za pomnoženje putujućih učitelja, jer je gospodarstvo u kotaru još većim dijelom primitivno, te zahtjeva da padukom se uvede racionalna gojilja i pridigne životnojstvo koje kao najglavnija grana sadasne privrede, moglo bi sa svojim proizvodom obskrbjavati Trst, Opatiju, Rиeku i zaprijetili-čelitbu, koja je u ovo zadnje vrijeđe pretelata mah, oduzev poljodjelstvu najvrstnije sile. Takodjer i izobrazba je zanemarena, te nastojati će za pomnoženje škola, koje je pokrajina već davno morala ustanoviti a ne skribiti se samo za talijanske škole, na koje siplje širokim rukavima žuljeve većine pučanstva kao n. p. u realnu gimnaziju u Pazinu, Puli, za „Legu“ i t. d.

Obećao je nadalje, da će se zauzeli ne samo za gori navedeno nego i za izpunilju svih želja, koje mu budu prijavili izbornici, te ih moli da mu to želje priobice a on nastojati će takodjer, da se njima više puta prikaže i da od njih osočno eaznaje za njihove potrebe.

Iza tog govoru zaorili su dvojnom unesbenim živoklici.

Predsjednik, zahvaliv se u ime svih izbornika gosp. zastupniku na njegovom trudu i razvitolom programu, zapita skupštine da li ima (ko sto opaziti, primjetiti, ili ti stavili kakve upite, na što zapita rječ gosp. Gobec, to zadobiv je, pročita pisma gospode poslanika Pangerca i Sanclina, kojima se izpravljaju da zbog nastalih zaprieka nemogli se prikazati skupštini a istodobno preporučiva zastupniku, da se zauzme za izgradnju željeznice i za izvršbu izpravaka na državnoj cesti Trst-Riекa, za koje izpravke vrlina uvrstavaju ovih zadnjih godina po 10.000 K u državnim proračunima bez da je te svote upotrebila.

Nakon toga zadobi rječ gospodin dekan Rogač i preporučiva gospodinu zastupniku da se zauzme da se razvoji pokrajinski odbor u talijanski i hrvatsko-slovenski dio, da se od strane školske teže, da se izvođe izdačne podpore za područje, da se živinogoštva kao najglavnijeg dohodka ovog kotara a najmjeđe vlada dopravi što više dobrili bikova po mogućnosti za svaku selo po jednog; da se imenuju za kotar Podgradski sa selom u Podgradu jednog živinara za odstraniti bolesti, krepado (cr knuća), koje upropočuju seljaka i ne dadaju mu da se od istih tako brzo oporavi. Takodjer i glede siena i makinja neka nastoji da vlada potrebnim naknadno uz potvrdjene cene dobaviti.

Zadobiv rječ gosp. Jakob Peloza kb. 74. iz Mune preporučuje dovršenje radnja na cesti Podgorje-Jelovice-Vodice-Mune-Zejane Zvoneća na kojoj oko 5 kilometara nedovršenih, kao i izraženje gdje je osvrtala i kako u tu svrhu opstopeća oskuđna zaklada i vladine podpore. Gospodin Jakob Ladić iz Radica pritužuje se glede zabrane paše u gmajni Trsteniku a gosp. Hrvatin kbr. 19. iz Sabonja glede popravka puta Sabonje-Radice.

Budući da nije nitko zapitao više rječ, zatvori predsjednik razpravu, te pročitava rezoluciju, koja bi jednoglasno primljena, odgline skupštini.

Rezolucija glasi:

1. Nalaže se pokrajinu, zastupniku, da učlovi svoj trud u pokrajinskom saboru, kod pokrajinskog odbora i kod vlade, da bi se pokrajinsko gospodarsko vijeće razdzielio u 2 odsjeka od kojih bi se jedan brinuo izključivo za gospodarske potrebe hrvatsko-slovenskog a drugi talijanskog pučanstva;

2. pokrajinski zastupnici neka nastoje, da se čim prije ukinu školske teže, koje pučanstvo Istra nemože više podnosi;

3. u pokrajinskom saboru, u pokrajinskom vijeću i kod vlade imaju narodni zastupnici zahtjevati, da se izučište poduprila živinogoštvo Podgradskog kotara i u tu svrhu skribi da se pomnoži broj bikova, i da se opredeli za sudbeni kotar Podgrad posebni živinar sa sjelom u Podgradu.

Narodna Prosvjeta u Vodicama obdržavat će u nedjelju dne 14. o. m. svoju glavnu godišnju skupštinu sa ovim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika.
2. Izvještaj odbora.
3. Biranje novoga odbora.
4. Slučajni predlozi.

Iza skupštine domaća zabava. Početak tri sata poslije podne. Odbor.

Sjajni ples Hrv. Sokola Kontriđa-Zamet. Pišu nam iz Kontriđa: Hrvatski Sokol u Kontriđu priredjuje dne 18. t. m. ljevu i ugodnu plesnu zabavu za svoje članove pozvanike i prijatelje našeg Sokola.

Ovo imade da bude prva zabava koju mlado sokolsko društvo u Kontriđu, na razmedjici i branici hrvatske svosti priredjuje. Program još nije precisan, ali se na tome marijivo i ustrojno radi, te će on biti pravodobno najavljen i objelodžen.

Priredjivački si je odbor odlučio u tome pogledu užeti za zadatu uzastojati, da program zabave bude tako udešen, te bi on podpunoma odgovarao svima željama Sokolstva u pogledu ovakovih i ovima sličnih zabava. Nadalje će i u prvome redu odbor uzastojati, da občinstvo, članovi i prijatelji budu podpunoma udovoljeni i da im zabava u što trajnijoj i ugodnijoj uspomeni.

Pazinski kotar:

U Čepiću. Ljevu i riedku svečanost imali smo dno 18. prošloga mjeseca u našem ravnom Čepiću.

Taj dan je naime naš velečastni i veleslužni gospodin župnik-dekan Antun vitez Nežić proslavio pedeset-godisnjicu svoga misnikovanja. Već dan prije proti večeru počelo je veselo udaranje zvonova i gromko pucanje iz pušaka navještati puku tu riedku svečanost. A na dan svečanosti, već ranim jutrom osvanje cievo selo u svečanoj, veseoj odori. Svuda lepriju raznobjorne zastave, a pred crkvenim vratima stoji krasan slavoluk sa nadpisom: „1858—1908. Živio svečar Antun vitez Nežić“. Svjećana sv. misa bila je uređena na jedanaest sati. Do tada sakupilo se oko crkve mnogo naroda, osobito iz Čepića, a nekoliko tučkodjera iz susjednih mjeseta, premda bijase delavnik. Od svećenika bilo je prisutnih petorica iz domaćeg Kršćanskog te po jedan iz Kastavskog i Bužetskog dekanata.

Pot sv. misom držao je prigodni govor veleč. gosp. Miho Barbić, župnik na Brdu. Govornik raztumači mnogobrojnom narodu znatenost svečanosti misničkoga jubileja, upozoriv ga na sva ona dobra djela koja učini velečastni gosp. svečar Antun vitez Nežić na čast i slavu Božju, te na duševnu i tjelesnu korist povjerenog mu stada kroz dugo vrieme od četrdeset godina, što boravu u Čepiću.

Potje sv. misu sastao se i lep broj prijatelja i znacanja svečarova kod njegova gospodljubnog stola. Tu je svečaru pozdravio veleč. g. Rajmund Jelusić, župnik u Boršću, čestitajući mu najsrđeđnje što ga je dragi Bog očuvao od posljednja jako opasne bolesti, te jo doživio i proslavio taj svoj toli željno očekivan dan.

Zatim pozdravio velečastnog gosp. svečara gosp. župnik Barbić te mu izruči lep šlap od ebanovine sa nadpisom u znak ljubavi i štovanja i za uspomenu prigodom njegove stalne misi sa strane svoga svečenstva njegovog dekanata.

Prema večeri razdijelio se gostovi ponosav sobom ugodnu uspomenu toll lepe i izvanredne svečenosti.

Za Družbinu podružnicu sabraže u „Narodnom domu“ u Pazinu: Gospodin J. Matika dno 1. veljače 1909. 12 K; gosp. N. Karađić, dno 2. veljače 1909. 4 krune. Nujljepa hvala sabirajućima i darovateljima.

Koparski kotar:

Glavna skupština podružnice na Sovinjskim. Pisu nam iz Sovinjske da će se u nedjelju 14. o. m. obdržavati u 2 sali po podne glavna skupština podružnice Družbe sv. Ćirila i Metoda na Sovinjskim sa običnim dnevnim redom.

Pozivaju se svi prijatelji Družbe i rodoljubi da mnogobrojno pristupe na ovu skupštinu, gdje ćemo se bratski porazgovoriti i pozavati.

Pučka zabava u Buzetu. Iz Buzeta nom pišu: Dno. 14. o. m. priredjuje „Izvorska vila“, prvo prosvjetno društvo ustanovljen po ferijalom društvu „Istra“, pučku zabavu u Narodnom domu u Buzetu u korist društvene knjižnice. Umojavaju se p. n. rodoljubno općinslavu, da tu zabavu pomogne time, da osobno prisustvuje ili da poslaje bilo kakav darak.

Sve se prima sa zahvalnošću.

Razne primorske vesti.

Stavna u Istri.

Namjestničtvu je izdalo obznanu, u kojoj se određuju dati kada će biti stavna (leva) po Istri. Određeni su ovi dati:

Kopar 1., 2., 3. i 4. ožujka. — Škofije 5. ožujka. — Piran 8., 9. i 10. ožujka. — Pula 12., 13. i 15. ožujka. — Vodnjan 16., 17. i 18. ožujka. — Podgrad 8. i 9. ožujka. — Buzet 11., 12. i 13. ožujka. — Motovun 15. i 16. ožujka. — Pazin 18., 20. i 21. ožujka. — Krk 31. ožujka i 1. travnja. — Velosko 3., 5., 6., 7., 13., 14. i 15. travnja. — Labin 16. i 17. travnja. — Cres 22. travnja. — Lošinj 23. i 24.

travoja — Rovinj 26. travnja. — Poreč 28. i 29. travnja. — Buje 30. travnja te 1. i 3. svibnja.

U spomen Pauline Lešnik udove Bachman, Dični naš starina Ivan vitez Trnski, jedan od posljednjih Iliraca i Nestor hrvatske Muze, saljući predplatu na naš list postao nam je ovu lijepu pjesmu:

USPOMENA.

Umrla je Pavla Lešnikova U Ilirskoj Bistrici nam temo, Dašto da je dužnost pjesnika Zaboravi da ju, otimamo; Domoljubka jer je prava bila, Istarskoj u korist bratovštini Ostavštinu svu je ostavila! S tog mi dakle dostojno se čini: Da mi listku spomen-knjige koje, U okviru gdje na hramskoj steni Ovi redci poredani sloje Lešnikovoj harno posvećeni: Zemljica joj crna bila laka, Dušica joj užila se roja, Bitia ponos svih svih zemljaka, Ne bilo joj slavi nikad kraja! Lešnikovin svj bez djece nasi' Slijedovali primjer bogataš!

I. T.

Za izslužene vojnike ratne mornarice. Zapovjedništvo ratne mornarice raspisalo je natječaj za podijeljivanje podpore iz zaklada „Theghethio“. Tu podporu imaju pravo moliti svi nemoćni i izsluženi vojnici i k. r. ratne mornarice koji su bili u ratu pod Vlom ili Helgolandom. Molite bez biljege, kojima treba priložiti odpustnicu (Abschied) i potvrdu obćine da su slični i uslijed starosti iznemogli i nesposobni da se sami svojim radom uzdravaju, treba poslati na svoje c. k. kot. poglavarstvo za c. i k. ministarstvo rata u Beču najduži do 15. o. mjeseca:

Svaki dokle, koji je sudjelovao u tim bitkama neka učini molbu na vrieme, te mu podpora neće uzmanjketi.

Novi predsjednik viših sudišta. Predsjednikom prizivnoga судa u Trstu imenovan je dvorski savjetnik g. August Jakopić, Slovenac i srecem i dušom, ali koji se nije nikad isticao u politici i mješao u stranačke borbe, nego sve svoje umne sile posvetio naući pravde, po kojoj je došao na glas i postigao tako važno mjesto predsjednika prizivnog sudišta.

Predsjednikom zemaljskoga suda u Trstu imenovan je naš zemljak g. Josip Milović, rodom iz Vrbnika, na otoku Krku. Gospodin Milović sin je hrvatskih seljaka, te se nije iznevjerio svomu rodu, nego ljubio svoj hrvatski jezik i rod znao je i znade poštovati i tudje svetinje.

Cestitamo!

Na napomenu blagopokojnog si oca d'arovačeg je g. Ivan Sancin, učitelj poljodjelstva i narodni zastupnik po K 10—. Družbi sv. Ćirila i Metoda i. Djakom prije močnom društvu u Pazinu*. Novac je predan kod odnosnih uprava.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imaju krasne osje, crvenilo na koži ili bud kakove nečistoće na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz Ljekarne Pečić sada dr. B. Vouk — Zagreb. Djeleže najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, ogrevine, opekline itd.), kod prekomjornog znojenja noguh i tijela te nebi smjela ni jedna kuća bili bez glasovite

masti za djecu.

Cuvajte se patovirina!

Oljena kutiji K — 60. Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladiste:

Ljekarna PEĆIĆ sada dr. B. Vouk ZAGREB.

